Tidsforbruget ved studienævnsarbejde

– bemærkninger om nogle konsekvenser af gennemførelsen af universitetsstyrelsesloven.

Mogens N. Pedersen og *Poul Rasmussen*

Enhver, der som student, lærer eller administrator har sit arbejde på universiteterne, ved, at medlemskab af de forskellige organer, som skabtes ved gennemførelsen af loven om universiteternes styrelse i 1970, er tidkrævende. Møder i konsistorium, fakultetsråd, centralstudienævn, studienævn, institutråd etc. strækker sig ofte over mange timer, og medlemmerne må som regel forberede sig grundigt. Anvendelsen af underudvalg og arbejdsgrupper, til hvilke de forberedende og kompromissøgende dele af styrelsesorganernes arbejde henlægges, har skabt et underliggende og uformelt organisatorisk netværk, i hvilket man også må bruge megen tid, om man ønsker at påvirke de beslutninger, der træffes.

At møder tager tid er ikke en chokerende og ny opdagelse. Ej heller bør man undre sig over, at det første store danske eksperiment med ledelsesformerne på en offentlig arbejdsplads medførte, at deltagerne i eksperimentet måtte investere en betydelig del af deres arbejdskraft i at få styrelsesarbejdet til at fungere, få opbygget hensigtsmæssige arbejdsgange, og få konsolideret det skabte. Ved nogle af de nye centre gik dette arbejde hånd i hånd med opbygningen af selve centeret og dets uddannelser og forskningsmilieuer, hvilket gjorde arbejdspresset ekstra stort, men selv på de steder, hvor man allerede før 1968–70 havde fungerende organer og rutiner og fast strukturerede uddannelsesforløb, blev arbejdsbelastningen stor for de mange, der friviligt eller under pres blev ført ind i styrelsesorganerne.

Man kan forholde sig på forskellig vis til dette faktum. Reaktionerne i universitetsbefolkningen er som bekendt yderst varierede. At dømme efter den ret store udskiftning, der året og valgperioden igennem foregår i mange af organerne, og som gør sig gældende blandt de fleste kategorier af medlemmer, opleves styrelsesarbejdet dog ofte som en belastning, der tager kraft fra det »egentlige« arbejde.

De to forfattere af denne artikel har forskellige erfaringer med styrelsesarbejde og har nok også forskellige holdninger til det. Der er dog to punkter, som vi let har kunnet enes om, og som er baggrunden for fremkomsten af denne artikel. For det første finder vi, at man har alt for ringe systematisk vi-

den om denne væsentlige del af universitetets hverdag. Og for det andet forekommer det os, at fremskaffelse af et bedre informationsgrundlag er væsentligt for hele universitetsbefolkningen – og heller ikke uden betydning for det omgivende samfund.

Hvad det første punkt angår er det tilstrækkeligt at pege på, at der endnu ikke er fremkommet undersøgelser, som søger at belyse, hvorledes styrelsesloven fungerer i stort og småt. Den eksisterende viden er af impressionistisk karakter, baseret på egne oplevelser, andenhåndsberetninger og rygter. Denne »viden« er ofte stærkt farvet, som det næsten ikke kan undgås, når der er tale om et politisk kontroversielt område.

Nok så bemærkelsesværdigt er det, at der tilsyneladende ikke i forbindelse med lovens gennemførelse i 1970 eller ved dens revision i 1973 blev foretaget forsøg på konsekvensberegninger, ligesom der heller ikke under folketingsbehandlingerne blev foretaget drøftelser af de forskelligartede konsekvenser, gennemførelsen af en så omfattende og radikal reform kunne antages at få. Denne mangel på interesse for lovgivningens virkninger er vel ikke enestående i dansk politisk praksis, men den fortjener at blive bemærket.

Vi kommer her til vort andet punkt. Som det er tilfældet ved enhver lovs gennemførelse, foreligger der for lovgiverne ét eller flere mål, som man ønsker at opnå gennem vedtagelsen af loven. Før, under og efter folketingsbehandlingen er man oftest tilbøjelig til mest at interessere sig for, om og i hvilket omfang de opstillede – officielle som uofficielle – mål realiseres.

I nyere lovgivningspraksis er man dog i stigende omfang begyndt at beskæftige sig med visse af de mange side-effekter, som følger af lovens gennemførelse. Disse ansatser til konsekvensundersøgelser har hidtil overvejende været koncentreret om de statsfinansielle og i nogen grad også de administrativt-organisatoriske konsekvenser. Selvfølgelig ved man, at enhver lov, når den føres ud i livet, får mange andre, store som små, heldige som uheldige, bivirkninger i forhold til lovens hovedsigte, men oftest bliver der ikke under lovens forberedelse og behandling tilvejebragt et blot foreløbigt billede af disse, og da specielt ikke af sådanne, som ikke umiddelbart lader sig måle i kroner og øre.

I det foreliggende tilfælde kan man roligt sige, at en af undladelsessynderne bestod i, at man ikke skaffede et rimeligt skøn over de mulige konsekvenser for de beskæftigedes arbejdsfunktioner. Det, der her især må være af interesse, er konsekvenserne for de ansatte heltidslærere, hvis arbejde efter gældende normer fordeles på de tre funktioner forskning, undervisning og administration. Man kunne forvente, at der ved gennemførelsen af loven var blevet foretaget en drøftelse af, om og i hvilket omfang indførelsen af nye styrelsesorganer og nye kompetencefordelinger ville influere på lærernes arbejdssituation og herigennem på de samlede forsknings- og undervisningsaktiviteter i det danske samfund.

Nogle spørgsmål om konsekvenserne.

Omend de fleste nok finder, at konsekvensberegninger *post festum* er mindre interessante end de beregninger og gætterier, der kan og bør foretages under selve beslutningsprocessen, vil vi her prøve at tage hul på et hjørne af den forsømte problematik. Vi har i denne forbindelse alle bagklogskabens fordele derved, at der nu eksisterer en mængde erfaringer og et righoldigt dokumentarisk materiale, der lader sig udnytte til større, såvel som mindre undersøgelser.

I denne artikel vil vi koncentrere vores opmærksomhed om den vigtigste organisatoriske nydannelse på universiteterne, nemlig studienævnene. Studienævnene fik i 1970 tildelt en række vigtige kompetencer, og deres måde at fungere på har som bekendt siden da givet anledning til megen debat. Men hvad ved man egentlig om studienævnsarbejdet? Vi må vel erkende, at der trives mange vrangforestillinger, og ikke mindst har vi på fornemmelsen, at man i store dele af befolkningen betragter studienævnene som universiteternes urocentre.

Vi vil stille nogle simple spørgsmål om studienævnsarbejdets omfang. Ved at besvare disse spørgsmål kan vi måske ikke frembringe ny og væsentlig viden om universiteternes styrelser, men vi kan forhåbentlig medvirke til at afmystificere en del af universitetets hverdag. At vi koncentrerer os om det omfangsmæssige aspekt af studienævnsarbejdet betyder ikke, at vi er blinde for en række væsentlige kvalitative problemstillinger, som trænger til systematisk udforskning, men udtrykker først og fremmest, at vi vil starte, hvor gærdet er lavest.

Vore første spørgsmål lyder: Hvor stort er tidsforbruget ved studienævnsarbejde i et typisk fag? Kan der påvises nogen sammenhæng mellem dette tidsforbrug på den ene side og antallet af studerende, der »betjenes« af studienævnet på den anden side?

Dernæst vil vi spørge, om der kan påvises ændringer i omfanget af studienævnsaktiviteten gennem de senere år? Og kan den iagttagelige tendens sættes i relation til faktorer i eller omkring studienævnene?

Disse spørgsmål vil optage os mest i denne artikel. Der vil dog også blive gjort forsøg på at drøfte et mere komplekst problem, nemlig om der i selve gennemførelsen af styrelsesloven i 1970 ligger en autonom faktor, der har haft indflydelse på omfanget af aktiviteten. Kan man, alt andet lige, påvise en kvantitativ ændring i studienævnsarbejdet, tidsmæssigt og muligvis årsagsmæssigt forbundet med den kvalitative ændring, der fandt sted i 1970?

Om indikatorer og data.

En besvarelse af disse spørgsmål kræver, at der udvikles hensigtsmæssige indikatorer for aktivitetsniveauet og andre relevante størrelser, samt at der tilveje-

bringes en rimelig mængde af empiriske data. Begge krav er ret problematiske at opfylde.

Ideelt betragtet kunne man naturligvis gnenem deltagerobservation i et stort antal studienævn og gennem en årrække indsamle de nødvendige oplysninger. Det siger dog sig selv, at en sådan fremgangsmåde ikke er realisabel. Når ens centrale variable hedder tidsforbrug, bliver man nok også mere nøjeregnende med eget tidsforbrug.

Der fortælles i en samfundsvidenskabelig metodelærebog om nogle forskere, der ville undersøge whiskyforbruget i hjemmene i en amerikansk by. Disse forskere opgav ret hurtigt at benytte direkte observation i undersøgelsen. Klassiske interviewmetoder blev prøvet, men gav resultater, der tydeligt nok undervurderede forbruget. I stedet valgte man den enkle og billige udvej at tælle de tomme flasker, der blev smidt i skraldespandene.

Der er naturligvis et godt stykke vej fra amerikansk spiritusforbrug til tidsforbruget i studienævnsarbejdet ved danske universiteter. Som mange andre samfundsforskere i dette land har vi selvfølgelig også en vis skepsis over for amerikanske forskningsmetoder, der i deres overfladiskhed ikke når ind til fænomenernes sande og inderste væsen. Mens vi venter på at få bedre ideer, har vi dog fundet det forsvarligt i undersøgelsen at benytte indikatorer, der i al deres enkelhed kan minde om ovennævnte, og som giver den dobbelte fordel, at undersøgelsen kan baseres på dokumentarisk materiale – studienævnsreferater – og derfor ret let kan bringes til at omfatte en længere periode. For at forebygge misforståelser m. h. t. indsamlingsmetoden bør det måske lige bemærkes, at man de fleste steder ikke behøver at gå på jagt i universiteternes papirkurve for at få fat på dette materiale.

Studienævnsreferater skulle gerne fortælle, hvad der er foregået, og hvilke beslutninger, der er blevet truffet under møderne. Det korrekte referat indeholder naturligvis også oplysninger om, hvem der deltog, og hvornår mødet begyndte og sluttede.

Det er muligt at man nogen steder ved danske universiteter – især der, hvor man har råd til at benytte akademiske eller andre professionelle sekretærer – lever op til de referatkrav, som er naturlige ved møder i det øvrige samfund. Men erfaringen siger uden overdrivelse, at den historiker, der muligvis engang vil prøve at rekonstruere hændelsesforløb ved danske universiteter i begyndelsen af 1970'erne, mange steder vil få arbejdsvilkår og tolkningsproblemer af næsten middelalderhistorisk karakter som følge af, at urutinerede lærere eller studerende har ført pennen.

Til belysning af tidsforbruget ved disse møder kan man følgelig kun opstille to indikatorer, der hver for sig er diskutable. For det første kan man lade antallet af møder i en given periode – universitetsåret – udgøre den grundlæggende måleenhed. Ved at multiplicere denne størrelse med en skønsmæssigt ansat timeenhed, skulle man kunne få et groft skøn over tidsforbruget. Selv

om mødefrekvensen siger en del, er den dog kritisabel som indikator, bl. a. fordi man mange steder har besluttet sig for at afholde møder med bestemte intervaller. Især ved sammenligninger over tid eller mellem studienævn ved forskellige fag løber man ind i vanskeligheder, for hvorledes sammenligner man en situation med mange korte møder med en anden situation med få, men langvarige møder?

En delvis løsning på dette problem består i at bruge antallet af behandlede dagsordenpunkter som indikator. Omend visse af de ovenfor nævnte problemer følger med, er det vor opfattelse, at denne indikator er brugbar. Den tager rigtignok ikke højde for, at de enkelte dagsordenpunkter har vidt forskellig vægt m. h. t. tidsforbrug. Ethvert studienævnsmedlem ved f. eks. at det punkt, der figurerer som 'dispensationer' på dagsordenen, ofte kan være meget tidkrævende. Ved at anvende denne indikator fjerner man heller ikke det problem, der består i at en omregning til en tidsenhed kræver en multiplikation med en skønsmæssig minutfaktor. Men en gennemgang af flere hundrede referater har ført os til den opfattelse, a denne indikator ikke alene er den bedste, men at den også er god nok i den forstand, at den med en acceptabel fejlmargin tillader sammenligninger over tid og mellem studienævn[1]).

For at besvare de stillede spørgsmål kræves ikke blot indikatorer, men også et egnet datamateriale. Vi har i kraft af vor tilknytning til Odense Universitet fundet det naturligt at bruge et lokalt materiale. Den ret arbejdskrævende indsamling og undersøgelsens beskedne og eksplorative karakter har fået os til at lade undersøgelsen omfatte et mindre antal studienævn inden for det humanistiske hovedområde, udvalgt således at der i materialet er repræsenteret 'store' såvel som 'små' fag, samt fag med forskellig ekspansionstakt. Med henblik på en belysning af det tredie af de stillede spørgsmål er der overvejende blevet benyttet materiale fra studienævn, som også eksisterede forud for 1970[2]).

Ud fra disse overvejelser er udvalgt følgende 8 studienævn, hvoraf de 7 har eksisteret siden 1968: fransk, engelsk, tysk, nordisk, filosofi, klassisk filologi, historie og samfundsfag (fra 1971). Disse studienævns referater, som er offentligt tilgængelige, er blevet gennemgået. Da vi var opmærksomme på, at en undersøgelse af denne karakter af nogle kan betragtes som kontroversiel, har anonymiteten i denne artikel fået lov at sænke sig over nævnene, dels ved at der overvejende refereres gennemsnitstal, og dels ved at der ikke henvises til de enkelte studienævn ved navn.

1) Der er naturligvis en ret stærk statistisk sammenhæng mellem de to her omtalte indikatorer. I det anvendte materiale var korrelationskoefficienten (r) = 0,74.

2) Regler om studienævn blev givet i et midlertidigt regulativ for Odense Universitet af 1967. Ved en række fag oprettedes herefter paritetisk sammensatte nævn til behandling af studie- og eksamensmæssige forhold. Disse studienævn var indtil 1970 formelt rådgivende og indstillende i forhold til fakultetsrådene.

Nogle talstørrelser.

Vi vil starte med at betragte universitetsåret 1972/73, det sidste år inden revisionen af styrelsesloven i 1973. I de otte studienævn blev der i denne periode afholdt ialt 199 møder, i løbet af hvilke man behandlede 1433 dagsordenpunkter. Gennemsnitlig bliver der pr. studienævn tale om 25 møder og 179 punkter behandlet i løbet af året, d.v.s. godt 7 dagsordenpunkter på hvert møde.

Disse tal siger måske ikke så meget i sig selv. Men lad os lege lidt med dem. Antager man, at et dagsordenpunkt i gennemsnit har taget et kvarter at afvikle – og denne antagelse undervurderer efter mange kenderes mening tidsforbruget – og regner man med en tilsvarende forberedelsestid for medlemmerne, kommer man til det resultat, at der i gennemsnit af ethvert studienævnsmedlem er blevet brugt 90 timer i løbet af året på arbejdet i studienævnet. For studentermedlemmet bliver der således tale om en arbejdsbyrde svarende til deltagelse i og forberedelse til et normalt semesterkursus med to ugentlige timer, og for lærermedlemmet om opfyldelse af ca. halvdelen af den studieadministrative arbejdsindsats, man opererer med som budgetterings- og stillingsstrukturnorm.

Dette lyder måske ikke af så meget. Fordobler man minutfaktoren, hvilket turde være mere realistisk, nærmer man sig et tidsforbrug, der kan belaste såvel den studerendes som lærerens arbejdsdag i betydelig grad.

Vi vil ikke gætte videre, men i stedet vende tilbage til mere håndgribelige størrelser og spørge, om tidsforbruget i de enkelte studienævn varierer, og om denne variation hænger sammen med studentertallet, hvilket vel ville være en plausibel hypotese. Da de udvalgte fag i 1972/73 havde fra 14 til 272 indskrevne studerende, kunne man nok forvente at finde udslag af en sådan hypotetisk sammenhæng.

De opstillede gennemsnitstal viser sig også at dække over ganske store variationer. Det 'flittigste' studienævn holdt i løbet af året 42 møder, mens man i et andet klarede sig med 14. Variationen var som forventet langtfra tilfældig. Jo flere studerende, desto flere møder blev der afholdt ($r = 0{,}85$) og desto flere dagsordenpunkter ($r = 0{,}92$).

Udviklingen i studienævnsaktiviteten 1968–74.

Universitetsåret 1972/73 var et typisk år i den forstand at de beskrevne sammenhænge også kan genfindes, hvis man studerer materialet fra tidligere eller senere år. Men var det også typisk m. h. t. selve størrelsen af tidsforbruget? *Tabel 1* giver svar på dette spørgsmål.

Tabel 1. Udviklingen i idsforbrug 1968–74. Gennemsnit for alle studienævn.

	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74
Antal møder	6	9	14	22	25	20
Antal dagsordenpunkter	26	46	102	165	179	148
Antal dagsordenpunkter pr. møde	4,5	5,0	7,2	7,5	7,2	7,3

Det er tydeligt, at studienævnsarbejdet har befundet sig i en flydende situation, og at der endnu ikke har udkrystalliseret sig et mønster. Fælles for alle nævnene er det, at de i årene før 1970 kun holdt forholdsvis få møder. på hvilke man behanllede relativt få sager. Denne situation ændredes radikalt fra universitetsåret 1970/71, hvor ikke alene mødefrekvensen begyndte at stige stærkt, men hvor også de enkelte møders længde, at dømme efter dagsordenen, voksede. Fælles for de betragtede nævn er det videre, at denne vækst enten blev dæmpet stærkt eller direkte brudt i universitetsåret 1973/74, som var det sidste år i hvilket den oprindelige styrelseslovs bestemmelser fandt anvendelse ved Odense Universitet. De tal, som blev præsenteret tidligere i artiklen for året 1972/73, er således udtryk for den maksimale aktivitet, man har konstateret i perioden.

Diskusion af nogle tolkninger.

Den her konstaterede udvikling kan give anledning til en del spekulationer over tendensen og over årsagerne til forløbet. Selv om materialet kun omfatter et mindre antal studienævn ved et enkelt universitet, er det vor fornemmelse, at disse tal er udtryk for en generel tendens. Det er nærliggende at tolke dem således, at selve det forhold, at der i 1970 blev foretaget en radikal omlægning af de undervisningsrelevante kompetencer, forårsagede en voldsom stigning i mødeaktiviteterne og i den tid, der på universiteterne blev brugt til behandling af undervisningsmæssige anliggender. Aktiviteten steg til et niveau, som var ensbetydende med, at der mange steder blev afholdt møde i fagets studienævn hver uge i semesteret. Dæmpningen i 1973/74 bliver på denne baggrund udtryk for, at aktiviteterne begyndte at bevæge sig mod en ligevægtssituation, således som man ofte kan se det ske, når en nylig indført organisatorisk struktur finder sin arbejdsform og opbygger rutiner.

Det må erkendes, at materialet kan tolkes på andre måder. Specielt gælder det naturligvis, at tidsrækkerne må følges op ud over 1974, hvis man vil finde belæg for opfattelsen af, at der er ved at indstille sig en ligevægtssituation. Den aftagende aktivitet kan også tænkes at hænge sammen med den almene tendens til faldende aktivitetsniveau, som man mener at kunne iagttage ved universiteterne i en lang række lande.

Det vigtigste indicium for at der foreligger et tidsmæssigt mønster for studie-

nævnsaktivitet er, at man kan iagttage stort set samme forløb i alle de undersøgte nævn mellem 1968 og 1974. Man kan naturligvis ikke heraf gyldigt drage den slutning, at en lignende tendens vil kunne genfindes ved andre fag ved Odense Universitet eller ved de øvrige universiteter, men man har dog et solidt grundlag for en hypotese med dette indhold. Den ensartede og meget klare tendens gør det også rimeligt at hævde, at tilfældige forhold eller målingsfejl næppe har haft større betydning, og at de brugte indikatorer er rimeligt valide.

Den alvorligste indvending, der kan rettes mod den lancerede tolkning, er, at tallene for de første år ikke er ægte udtryk for omfanget af arbejdet med undervisningsanliggender. Selv om man ved det nye universitet havde indført studienævn med paritetisk sammensætning allerede ved det midlertidige styrelsesregulativ af 1967, var disse nævn formelt set kun forberedende og indstillende instanser, hvorfor en del af undervisningsadministrationen fortsat påhvilede fakultetsrådene. Denne indvending har naturligvis betydelig vægt. Uden indgående undersøgelser af, hvorledes arbejdsfordelingen faktisk var mellem de forskellige organer i tiden forud for den formelle omlægning, kan man ikke drage vidtgående slutninger. På den anden side ved enhver, at styrelsesloven ikke kom som en tyv om natten. Bag de iagttagne stigninger i studienævnsaktiviteten før 1970/71 gemmer sig i et vist omfang det responderende og forberedende arbejde, som selve lovforslagets behandling satte i gang, eller som var udløst af det dramatiske hændelsesforløb efter 1968. At stigningen er kontinuert, men særlig stærk i det første år under den nye styrelseslov, indicerer dog, at der er en sammenhæng mellem indførelsen af nye styrefromer og aktivitetsniveauet.

En anden modhypotese ville være, at der netop ved Odense Universitet foreligger en særlig situation i den forstand, at der i perioden foregik en opbygning af fag, hvilket naturligt måtte stille krav om øget arbejdsindsats. Kun en sammenligning med analoge tal fra andre universiteter kan gøre det muligt at afgøre, hvor sor en del af tidsforbruget ved de otte studienævn, der må tilskrives denne faktor. På den anden side kan dette forhold ikke hjælpe til forståelse af den stærke stigning i tidsforbruget, når det erindres at undervisningen i de fleste fag påbegyndtes allerede i 1966.

Endnu en beslægtet hypotese er der grund til at tage stilling til. Vi så tidligere, at tidsforbruget ved studienævnsarbejdet er nøje forbundet med fagets størrelse. Man kunne derfor udmærket tænke sig, at en væsentlig del af den iagttagne tendens hænger sammen med, at der i alle fag foregik en kraftig ekspansion i studentertallet i den betragtede periode: lader man studenterbestanden i 1968/69 repræsentere ved indekstallet 100, finder man stigninger i indekset for samtlige fag, varierende mellem ca. 150 og ca. 400. Det er rimeligt at antage, at man ved det enkelte fag med stigende studentertal måtte bruge mere og mere tid på studienævnsarbejdet.

Hvis man udregner antallet af behandlede dagsordenpunkter pr. indskrevet

student, får man en kontrol på denne faktors betydning. Såfremt hele den iagttagne stigning i arbejdet var forårsaget af det stigende studentertal, ville man forvente at finde denne 'dagsordenskvotient' konstant over tid. Og selv hvis der ikke var tale om en så klar sammenhæng mellem studentertal og studienævnsaktivitet over tid, ville kvotienten have en konsistent og ret beskeden variation.

I *tabel 2* gengives kvotienterne for de 8 studienævn, der for tilfældet er blevet ordnet i en vilkårlig rækkefølge. Det fremlagte materiale viser med stor tydelighed, at den opstillede hypotese om ekspansionen i studentertallet som væsentlig faktor ikke er tilstrækkelig til at forstå stigningen i studienævnsaktiviteten. Med undtagelse af et enkelt studienævn – og bemærkelsesværdigt nok det, der forud for 1970 viste den absolut største aktivitet – karakteriseres udviklingen ved et kraftigt spring i aktiviteten fra 1969/70 til 1970/71[3]).

Tabel 2. Antal behandlede dagsordenpunkter pr. indskrevet student.

Studienævn nr.	68/69	69/70	70/71	71/72	72/73	73/74
1	0,6	1,0	0,9	0,9	0,9	0,4
2	0,2	0,4	1,6	2,4	1,6	1,1
3	0,4	0,9	1,8	1,6	1,3	1,1
4	0,4	0,3	0,9	1,2	0,8	0,4
5	–	–	–	1,2	0,9	0,6
6	0,2	0,2	0,5	1,0	1,6	1,4
7	1,7	1,6	2,7	10,9	7,4	6,3
8	0,3	0,6	1,2	1,2	1,1	0,8

En advarsel og en efterlysning.

Denne lille undersøgelse har klare mangler. Materialet er spinkelt, variablerne er få, og indikatorerne er diskutable. Alt dette ved vi, og vi har ikke forsømt at nævne, hvori problemerne m. h. t. videregående slutninger består. Den, der måtte få lyst til at bruge resultaterne i det ene eller det andet øjemed, være hermed advaret.

Ærindet har først og fremmest været at pege på, at man ikke behøver at nøjes med gætterier, når man vil vurdere konsekvenserne af en reform som den, der gennemførtes i 1970. I 1970 skabtes en række nye organer på universiteterne inden for rammerne af en vidtgående omstrukturering af beslutningskompetencerne. Organerne blev bestykket, arbejdet gik i gang, og i dag begynder der så småt at tegne sig et billede af, hvad denne reform har betydet for universitetets hverdag, for samfundets forskningsaktivitet og for den højere undervisnings niveau. På dette område bør ingen, og især ikke beslutnings-

3) De høje og ustabile indeksværdier for studienævn nr. 7 har sammenhæng med, at studentertallet ved det pågældende fag var meget lavt – under 15. Dette eksempel viser, at der naturligt nok findes en vis undergrænse for tidsforbrug.

tagerne, lade sig nøje med løsagtige antagelser og gætterier. Her kan man spørge, om lovgivernes intentioner er blevet opfyldt, og hvad man har fået med i købet. Der findes i dag på de højere læreanstalter samlet et stort datamateriale, som er offentligt tilgængeligt, og som lader sig analysere. Omend analyser af dette materiale kan blive vanskelige og måske kan føre til kontroversielle resultater, burde arbejdet gøres.